

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer
csütörtökön és vasárnap.

Á r a :
Egész évre . . . 6 ft. — kr.
Félévre 3 ft. — kr.
Negyedévre . . 1 ft. 50 kr.

A szerkesztő szállása:
Szinház-utca 404. szám.

NEMESERÉ.

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap.

Hirdetési díj:

4 hasábos garmond sorért,
vagy annak helyéért 4 kr.
(1—10 sornyi hirdetés ára
mindig 40 kr.) — Bélyegdíj
minden igtatáskor 30 kr. —
Nagyobbhirdetéseknél alku
szerint. — Hirdetések fölvé-
tetnek a szerkesztőségnek.

Brassó, jan. 27-én.

Háromszék népe erőteljes, eszes; általában és más vidékek lakóival hasonlítva össze elmondhatni azt is, hogy jó módu.

Tehetségeit tekintve bizton megvárható a néptől, hogy adott körülmények közt méltó lesz a 48-diki és régebbi derék ősökhöz.

A béke munkáiban is lehet előljáró; magas jóllétre műveltségre emelkedhetik.

Ereje bőven van úgy a harc, mint a béke munkáihoz.

Csak azt az erőt meg ne rontsa valamely belső féreg.

Nekiünk úgy tetszik — bár csalódnánk, bár czáfólnának meg! — úgy tetszik, hogy ezen ritka erőteljű nép társadalmában egy féreg már fészket vert, már pusztít is. Ha idejében ki nem irtják, rémitő pusztításokat tehet.

Ez a féreg a kaszt-szellem.

A volt katonaosztály és a volt nemesség közt olyan féltékenykedés, versenygés uralkodik, mintha egyik csak a másik romlásán épülhetne.

Az ember képtelenségnek hinné egyelőre, hogy éppen a gyakorlati szellemű székely hódoljon ilyen elavult szempontnak.

Vajon mi értelme lehet ma már ezen versenygésnek? Ad-e az alkotmány olyan jogot a székely nemesnek, melylyel nem bírna a székely katona? Nem ad. Nos ha nem, mit remél nyerhetni a katonaosztály a nemesség legyőzésétől?

Hát a nemes mi különbséget talál saját és a volt katonaosztály polgári állása közt?

Az alkotmány külön jogokat nem ad.

Ha vagyona van, a katona ép úgy vagyonos ember, mint a nemes; ha műveltségre tesz szert, művelt ember akármelyik; ha becsülete van, becsületes.

Ellenkezőleg ha a nemes apáknak maradványa leiszja magát és az országot sánczát végig fekszi, — csak olyan disznó, mintha czigány tette volna; ha a nemesnek mondott ur szószerző lesz és nem fizeti meg neve és becsü-

lete jóállása mellett fölvevett adósságát, száz poros kutyabőr sem fogja lemosni róla a becsületlenséget; ha lopásért, közönséges büntényekért börtönbe zárják, — nem kevesedik a rajta száradt szenny az által, hogy apját nemesnek hívták.

Ha a börtönben egymás mellett kell ülnök a megbélyegzett nemesnek és katonaosztálybelinek: nem természetes-e, hogy a jók is ne a származás, hanem a rokon tulajdonságok szerint csoportosuljanak?

Ha egy művelt lelkű és becsületes katona összetalálkozik egy ugyanolyan nemessel, — nem barátjai és természetszerű szövetségesei e azok egymásnak?

Valóban bámulatos, hogy annyi józanság, gyakorlatiaság, oly nyílt ész mellett ilyen képtelen semmi oszthatja meg a székely társadalmat.

Gondoljon akárki józanon s be fogja látni, hogy a nemes és katona elnevezésnek ma már értelme sincs, nem hogy érvénye volna.

Ha azt akarják a székelyek, hogy ez a kasztszerű megoszlás maradékaikra kiható káros pusztítást ne miveljen közöttük, — pusztítsák ki gyorsan magát a bajt.

Nem is olyan nehéz munka, ha megvizsgáljuk, honnan terjed.

Terjed először azoktól a naplopó semmi — háziaktól, a kiknek nincs sem lelkők, sem eszök, sem munkaképességök; a kik nem tudnak szerezni magoknak semmit, sem vagyont sem becsületet a jóktól. Ezeknek szomorú szerepe áll abban, hogy visszakiváncsoznak az egyiptomi veres hagyma után, a privilegiumoknak rég elhagyott és soha vissza nem szereshető földére, — a hol éltek és tiszteletben részesültek csak azért, mert nemes ember volt a nevök.

Ezek az idélen léhűtők nagyon sok rossz magokat másoknak, a legtisztességesebbeknek is lenézésére, fitymálására.

Második sorban azokat a tehetségtelen nagyraagyókat kell megjelölnöm, a kik nyílt, becsületes uton, értelmes emberek körében nem

tudnának szerepet játszani; felbujtogatják hát az értelmetlen népet, hogy ők is vezérek lehessenek. Azokat, a kik rossz hírbe keverték a demokrátiát az által, hogy neve alatt demagogiát árultak.

Ösmerni fogja mindkét fajtát mindenki. Ha ösmerik, hát ne engedjenek befolyást nekik s ki fog pusztulni a szép Háromszékről a veszedelmes és nevetséges kaszt-szellem.

Magyar képviselőház.

Január 22-ikén.

Napirenden van a pénzügyi bizottság jelentése a Lázár Adám által a csángó magyarok ösztöndíjai iránt benyújtott indítvány tárgyában. A bizottság azon utasítással kívánja áttétetni a cultusminiszterhez, hogy az ösztöndíjak adományozásánál egyenlő feltételek mellett a csángó magyarokra is lehetőleg tekintettel legyen.

Lázár Adám. T. ház! Midőn e tárgybeli indítványomat bátor voltam a képviselőház elé terjeszteni, egyuttal körülményesen indokoltam vala annak szükségét, hogy a csángó magyarok részére miért lennének bizonyos határozott számú ösztöndíjak rendszeresítendők. Ez alkalommal ismétlések kikerülésével legyen szabad a pénzügyi bizottság véleményével szemben bővebb tájékozást nyujtanom. Kétféle csángók vannak u. m. belföldiek és külföldiek. Vannak ugyanis a Gyimes környékén Erdély határszélén csángók, a kikről mint magyar alattvalókról nincs kérdés, — vannak a külföldön Románia és Bukovinában szétszórva élő csángó családok. Ez utóbbiaknak érdekében voltam bátor indítványomat benyujtani. Miután a pénzügyi bizottság véleménye szerint az ösztöndíjak adományozása tekintetében egyenlő feltételek alatt a csángó magyarokra is tekintet lenne fordítandó, mindenekelőtt különböztetést kell tenni, mielőtt a miniszter ur felvilágosítást adhatna, hogy azon segélyek és ösztöndíjak, melyek különböző tanodáknak kiosztatnak, részint magán adományból, részint állami segélyből adatnak, hogy vajjon ezen adományok kiknek adassanak: belföldieknek vagy külföldieknek is, azt az adomány levél határozmányai szabályozzák.

Miután t. ház a közoktatási költségvetésben a magán adományokból kifolyó ösztöndíjakról említés nincs, hanem csakis állami ösztöndíjakról, azon kérdés merül fel:

TÁRCZA.

Szegény emberesen.

Csak most a napokban olvastam, hogy egy nagy részvényvállalat megint liquidált; az igazgató tanács ügyes fogásokkal saját vagyont biztosította; a részvényesek pedig 250 ezer forint befizetett összegből nem kapnak vissza 10 perzentet sem.

Mikor megalapították, a tervezők bebizonyították a s a h a t a t l a n u l, m e g t á m a d h a t l a n u l, hogy rengeteg siker fogja koronázni a vállalatot. A vidék összes népe bolondult a nagy nyereseményekért; minden ember azon törte magát, hogy részvényt kaphasson. Egy szegény néptanító, hat gyermek atyja, egyetlen fejős tehenét adta el, hogy vásárolhasson a mesés jövőjü részvényekből.

Főlépült a nagyszerű gyárhelyiség; jött — ment a sok szakértő, ülésezett az igazgató tanács; s mindennek a lett a vége, hogy egy év alatt elfogytak a részvények, más év alatt kimerült a hitel, harmadik évben osztalék helyett felosztották az üzlet maradványát.

Tehene árából tán megkap a szegény tanító annyit, hogy vehet egy szemetes malacztot.

Nagy füstü vállalatoknak ilyenszerű vége nagyon gyakori most Magyarországon.

Gondolkozván arra a meggyőződésre jöttem, hogy ha nem is egyetlen, de legfőbb oka ennek a sok bukásnak az, hogy nem tudnak szegény emberesen kezdeni.

Minden vállalatnak, még a cseréptányér részvény-

társaságnak is első gondja igazgató tanácsot állítani; az igazgató tanácsosoknak természetesen nagy fizetés és még nagyobb járulékok kellenek. Azután nem maradhat el az éppen busásan fizetett vezérigazgató, a művezető, a forgalmi igazgató, az üzleti titkár, az ellenőr, a könyvvezető satb.

A nagy czégérü vállalat megindítatik, folynak az ülésezések; megrendelik a nyomtatványokat, szétosztják a hirdetéseket és mindenek felett kifizetik már előlegesen az igazgatótanácsot, a vezérigazgatót, a titkárokat, az ellenőrt satb.

Megtörténik aztán, hogy mire megindul a vállalat, már biztos a bukása, mert előleges készületekre szórták ki magát a tőkét.

A sok hivatalos helyiség fel van butorozva fényesen; de az igazgatósági iroda bársony butorai maholnap árverés alá kerülnek, mert bukóban van a társaság.

Mért nem kezdték „szegény emberesen“, deszka székekkel, igazgató tanács nélkül, fizetéstelen igazgatóval, a ki fizetését a tiszta nyeresemény osztalékából kapta volna? Rendre-rendre tán még jutott volna a fényűzésre is. Nem akarták szegény emberesen kezdeni; tehát végzik szegény emberesen.

Képtelen dolog, a mi vasutainknál foly. Ott már éppen nem hiányozhatik a rengeteg igazgató tanács. Annak tagja lesz minden befolyásos ember; az egyik azért, mert képviselő, a másik, mert hírlapíró, a harmadik valamely miniszternél tehet jó szolgálatot. Az elsőt meg kell választani hogy kieszközölje a vonal engedélyét, a másodikat, hogy dícsérje nyakra-főre, a harmadikra azért van szükség, hogy elnézést eszközöljön a kontár-munkának.

Ezért a háromért aztán be kell választani más tizen-

hármát, egy részét barátságból, más részét félelemből, nehogy zavarja az üzletet.

Mikor aztán összeül a gazdagon fizetett tanács, első munkája azt állapítani meg, hegy egyetlen tagja sem érti azon ügykezelést, a melyet tanácsolnia kell.

Mit van mit tenni mást, mint roppant drágán szakértőket hozatni külföldről, a kik dolgozzanak az igazgatótanács helyett.

Mért volnának azok szakértők, ha nem azért, hogy értsék megtönni saját zseböket?

Igen de az igazgatótanács sem engedhet ezen a téren tekintélyének csorbitása nélkül; meg kell mutatnia, hogy ő is szakértő valamiben. Foly tehát a protectio, a kéz alatti vállalkozás ipa, apa. sogor, koma javára, kedvére. —

Ez aztán nagyúrilag megy; hanem szegényes lesz az ut, mikor elkészül; szegényes lesz a jövedelem a rengeteg nagy kiadáshoz képest és végül a szegény állam pótolja ki a biztosított perzentet.

Pedig annak a vonalnak nagy jövedelme lett volna, ha szegény emberesen látnak hozzá, mert hát ime:

Az igazgatótanács kiadta a földmunkákat ölenkint 3 ft. 90 kr.-ral egy társaságnak; a társaság kiadta az egész alvállalkozóknak ölenkint 1 ft. 90 kr. ért; az alvállalkozó nem fizet többet a munkásnak 1 forintnál: mégis megkészlül a vonal úgy, a hogy.

És így van a többi munkánál!

Már most ha mindezt intézték volna szegény emberesen; ha cifra igazgató tanács helyet néhány becsületes szakértő valódi felelősség mellett vállalta volna magára a munkát, — meglehet, hogy 1 ft. 50 krt fizetett volna a

hogyan ezen állami ösztöndíjakban a Romániában és Bukovinában lakó csángó magyar ifjak részesíthetnek-e?

A közoktatási költségvetésből kitűnik, hogy az erdélyi középtanodákban semminemű rendszeresített ösztöndíjak nincsenek melyekből csángó magyar ifjak részesíthetnének. Egyedül a székelykereszturi tanító képezde számára van a miniszter rendelkezése alatt 600 ft. Azonban a többi tanodákban, hol csángó ifjak szintén tanulnának semmi ösztöndíj nincs. Ennélfogva t. ház én ezen kérdés előzetes eldöntésétől feltételezem a kívánt önálló ösztöndíjak megszavaztatását.

A miniszter úrtól várandó felelet értelmében történni intézkedés tekintetéből bátor vagyok indítványomat azon szempontból ajánlani a t. ház becses figyelmébe és elfogadás végett, hogy ha notalán ezen általános kitételrel, mint azt a pénzügyi bizottság a ház elé terjesztette, hogy t. i. hasonló tekintettel lesz a miniszter a csángókra, ha állami segélyben nem részesítheti mint idegen alattvalókat, akkor itt mi sem történt és ez esetben hazafi kötelességünk gondoskodni arról, hogy az általam indítványozott 5000 frtra menő ösztöndíj 200 fttal rendszeresíttessék, mert csak az által lehet elérni azon célt, hogy azon veszendőbe indult jó, becsületes szegény fajrokonaink a nemzeti köznevelődés terén továbbra is fenálljanak, és itt a hazában önálló ösztöndíjakkal segíeytessenek. — Bátor vagyok indítványomat a t. háznak ismételve elfogadás végett ajánlani.

Pauler Tivadar kijelenti, hogy a mennyiben az alapítványok más feltételekhez nincsenek kötve, hanem pl. jó előmenetel és szegénységhez vannak kötve, azt hiszi, hogy a csángó ifjakat is részesíthetjük ösztöndíjakban, de külön kiváltságokban részesíteni nem tartja megegyeztethetőnek sem az alapítványok természetét, sem az igazság és méltányosság érdekeivel.

Török Aleert, Orbán Balázs, Babes Vincze és Táncsics Mihály más-más szempontból az indítvány elfogadását ajánlják. — A ház p. ü. bizottság jelentését fogadja el.

Királyi Pál a központi bizottság nevében az 1872-ben kiállítandó ujonevezeteléről szóló törvényjavaslatát elfogadásra ajánlja.

Simonfi Lajos b. csak azon esetben fogadhatja el a törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául, ha annak czimébe a „magyar sorhadi csapatok“ elnevezés helyett a „magyar hadsereg“ kifejezés fog vétetni.

Körmeny Sándor a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

„Tekintve, hogy a közteljes elvére fektetett azon ujonevezési eljárás, mely szerint „egyetlen fiuk“ illetőleg unokák és vők is besoroztatnak az állandó hadseregbe, következményeiben nem ritkán épen a közteljes viselés elvével, jön ellentétbe, midőn gyakran oly egyetlen fiuk, unokák és vők besoroztatnak, kiknek apjaik, vagy anyjaik és ijuk csak alig, sokszor pedig épen nem munkaképesek, mi által ily, kivált szegényebb családok a kereső s fentartó kéz elvonása által létfeltételeikben támad-

szegény népek, hogy a se legyen épen megnyúzva: de ezzel vége is lett volna minden költségnek; az ország s a részvényesek kaptak volna egy jól jövedelmező olcsó vasutat.

Bizony így volna az szegény emberesen!
És így megy a magán életben is; ott is rettenetesen félnek a szegény emberektől. Az ügyvéd fogalmazókat állít be, mielőtt volna mit fogalmaznia. Az orvosnak kocsit kell, hogy szegény emberesen ne látszassék. A hivatalnok már épen nagyság ur, még tán a diener is; annak nem lehet szegény emberesen jelenni meg sehol.

Egyetlen bálba viszi leányát, mert a drága öltözékek egy évi hitelét kimerítette. Mért nem viszi el hatba egyszerű tiszta öltözetben: szegény emberesen? Hát a kereskedő urak? Már róluk itt nehéz megfeleledkezni, mert senki úgy nem fél a szegény emberestől, mint ők.

Kölcsönpénzzel, hitellel kezdi; de azért magy szálás kell a feleségének bócsi butorzáttal; másképp még azt hihetnék, hogy iparosné. Én istenem, milyen szörnyű szerecséltenség volna!

Hát aztán, mikor néhány év alatt a férj elbujdosik, vagy megüli magát, vagy a szégyen öli meg; s a ezifra teéns asszony gyermekeivel együtt nemesak a szegény emberest, hanem a nyomorúságot tanulja meg: akkor tán nem volna baj, ha a gondviselés összevételére volna valamely iparosnéval, a ki egyszerűségben és jólétben él; a ki szegény emberesen kezdette, de isten oda vitte dolgát, hogy a szükségesért nem kell máshoz mennie!

Én szeretem a szegény embereket; szeretem, a ki nem irtózik szegény emberesen kezdeni. Az ilyet az isten egyébre is segítheti, ha ő maga becsülettel igyekszik.

N - e.

tatnak meg, mi szintén elviselhetlenné sulyosbul az által, hogy a család míg munkaképes tagot tán alig vagy épen nem, fogyasztó tagot lehet hogy annál többet számít, a mely eljárás míg nemzetgazdasági és adóképeségi szempontokból csak hátrányos, az illető családokat, mint a besorozott családtagot is méltán s mélyen elkeserítő voltánál fogva a hadsereg szellemére sem előnyös:

Utasítsa a ház a honvédelmi minisztert, már a f. é. hadjuttalék kiállításánál aképp intézkedni, hogy 1868. XL. t. cz. 17. és 32. §-ainak megfelelő módosítását terjesztve a ház elé „egyetlen fiuk“, unokák és vők még ha apjaik, nagypapjaik, ijuk keresetképesek is, csak a honvédség póttartalékába soroztassanak be “

Ezután az elnök feltevéen a kérdést: elfogadja-e a ház általánosságban a tvjavaslatot: Táncsics Mihály kijelenti, hogy egy garast sem szavaz meg. Még Lónyai gróf és Királyi Pál szólnán a tárgyhöz a ház a törv. javaslatot a részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

A részletes tárgyalásnál rövid vita után, melyben Tisza Kálmán, Helfy Ignác és Böszörményi Sándor vesznek részt, a törvényjavaslat részleteiben is elfogadjatik. Körmeny indítványa ki fog nyomtatni s napirendre tüzetni. —

Vita nélkül elfogadjatik a központi bizottság jelentéseinek alapján az 1860. 40. t. cz. 12. §-a és az 1868. 41. t. cz. 6. §-ának módosítása, illetőleg a honvédszázalóalkaj szaporításáról és a magyar korona országaira eső hadjuttaléknak az 1869. évi népszámlálás alapján megállapításáról illetőleg az 1868. XL. t. cz. 13. §-ának módosításáról szóló törvényjavaslatok.

Tárgyalás alá vétetik a főrendiház izeute az ipar törvényjavaslat és a hirlap cautio tárgyában.

Györffy Gyula közp. bizottsági előadó a főrendi módosítás visszautasítását s a közp. bizottság jelentését ajánlja.

Szlávy József ipar és keresk.-miniszter kijelenti miszerint a sajtótörvény s a sajtóviszonyok nem tartoznak az ipartörvény keretébe. Nem akarja most a dolog elvi oldalát fészegetni, mert ez igen messze és hosszú dicussióra vezetne; egyedül azt kívánja jelezni, hogy azon álláspontot foglalja el ma is, melyet elfoglalt akkor, midőn azt állította, hogy a hirlap-cautio kérdése ezen törvény keretébe nem tartozik. Mert úgy, mint pl. a törvény intézkedései alól kivétettek a bányászati, az állami egyedúrások, a malom- s italmérségi jog, úgy kivétethetik a sajtóügy is. Már most, hogy ha a sajtótörvényből egyes egyetlen tételt megszüntetünk, ugyanazon joggal vehetünk ki, mindazon többi ügyekről szóló törvényekből, melyeket e törvény keretébe tartozónak nem mondunk egyes tételeket és módosításokat azokat úgy mellékesen. A főrendiház módosítását elfogadja.

Horn Ede és Orbán Balázs a képviselőház előbbi határozatának fentartása mellett szólnak.

Csernátóny Lajos a cautio káros befolyását ismerteti s kimutatja, hogy az absolutistikus kormányoknak azért sohasem áll hatalmában a szabad szó elnyomása, tehát csak nyögőt raknak a sajtóra s magoknak nem is használnak. Csak megnehezíti a lapok keletkezését, s ezzel akadályozza a sajtó fejlődését, szóló a ház régebbi határozatának fentartását kívánja.

A tárgyhöz még Mátys Arisztid, Tóth Kálmán, Helfy Ignác és Györffy Gyula szólnán, szavazás alá bocsátott a kérdés s a többség a főrendiház módosítása elfogadása mellett nyilatkozott. --

Deák Ferencz nyilatkozata a nemzeti ügyben.

A képviselőház január 23-iki ülésén, midőn a pénzügyi bizottság jelentése tárgyalatott az újvidéken felállítandó szerb gymnasium ügyében, Deák Ferencz a nemzeti kérdésre vonatkozólag így nyilatkozott:

A mi a nemzetségek kérdését illeti, arra nézve régen kimondottam véleményemet, hogy mit értek én a nemzeti ségek jogosultsága alatt. Ebbe tehát nem bocsátkozom. Van azonban egy jogosultsága minden nemzetségeknek, az, hogy mód nyujtassék neki gyermekeit nevelni és művelni. Ha 300 gymnasium lesz is az országban, de ezen gymnasiumokban nem azon tannyelv tanítatik, mely azon vidéken divik, az oktatásnak kevés haszna lesz. Általában, ha a nemzetségeket megnyerüi akadjuk, nem az feladatunk, hogy azokat minden áron magyarítsuk, hanem az, hogy velük a magyar viszonyokat megkedveltessek; mert kettő tisztán áll előttem: kiirtani őket, istentelen barbárság volna még akarüi is — amugy is sokkal nagyobb számmal vannak, samhogy őket megsemmisíteni lehetne; ellenségeinkké tenni őket nem fekszik sem a mi, de az ő érdekükben sem. (Helyeslés.) Ha ők egy nagy nemzetet képezhetnének s elszakadni törekednének, ezt érteném; de a jelenlegi europai viszonyok közt ezt tenniük lehetetlen,

mindenekelőtt tehát velük együtt arra kell törekednünk hogy egymás mellett békében és egyetértésben élhessünk.

Már ha a dolog így áll, igen helyeslem, hogy a miniszterium maga proponál egy felállítandó szerb gymnasiumot. A kérdés csak az, hogy hol állíttassék fel e gymnasium? Én nem tartom czélszerűnek, hogy ott állítsuk azt fel, a hol már létezik egy magán alapítványokból fentartott gymnasium, akkor midőn sok vidék van, hol épen nincs gymnasium. Legczélszerűbbnek tartanám, ha e gymnasium Beeskereken akár Zomborban határozatnók felállítatni. előre kijelentem, hogy ha most az egyik helyen fog felállítatni a jövő évben ha isten is úgy akarja, hogy képviselő legyek, a másik helyen fogom egy másik gymnasium felállítását indítványozni.

E beszéd általános helyesléssel fogadtatott s különösen a nemzetségi képviselők voltak vele meglegedve.

Többek közt Babes Vincze legmélyebben érzett hájláját fejezi ki Deák Ferencz iránt, mert ma egyszer az ő (nemzetségek) szívökből szólott. És szükségesnek tartja ezt konstatálni annyival inkább, mert ritkán történik, hogy a házban valaki az ő szívökből szöljön. Az a nyelv, melyet ma Deák Ferencz hangoztatott, az az ő nyelvök, és mégis ha pl. ezen nyelvet ő (szónok) hangoztatta volna, megvan gyözödvé, hogy fellépett volna valaki a balközépről, ha nem csalódik tán Csernátóny Lajos, s őt a haza ellenségeinek, magyarfalónak nevezte volna, pedig ők is mindig azt hangoztatták, a mit ma Pest belváros képviselője mondott. Ő tehát hájláját nyilvánítja iránta s csak azt az egyet sajnálja, hogy ezt a nyelvet nem az országgyűlés kezdetén hallotta, ha ezt akkor hallotta volna, meglehet, hogy ez az országban az elégtelenséget nagyon megszüntette volna.

Magyarok Bukarestben

Mint a fának életet adó eleme a csira élete, épen olyan életet adó eleme a társadalomnak az iskola. Bukaresti magyar testvéreink így gondolkoznak, és létök fenntartásához, előhaladásukhoz ezt tartják mindennapi szükségnek. Hogy ez nálök — különösen a műveltebb osztályoknál — nem phrasis, nem léha ábrándozás, nem mutatja még ugyan nagyobb siker, hanem igen a lankadni nem akaró tetterős törekvés és az áldozatkészség. Megtesznek ugyan a lehetőleg mindent, de nálök is, mint sok másutt, ott áll a gonosz szellem: a pénzhíány. Ez buktatja meg a jó akaratot a legtöbbször és a siker helyett oda állítja a pium desideriumot.

Ezen segitendők folyamodtak a magy. kir. közoktatásiügyi ministeriumhoz, de a válasz nem lehetett kielégítő magától a ministeriumtól sem, — miután külfországra segíeyezni maga sem volt felhatalmazva.

Megpróbálták eléggé sajtó útján verni fel a közfgyelmet e lét-kérdéshez, hogy veszélyeztetett nemzetségek megmentésék, mert a mily alap a nemzeti öntudat, ugyanolyan a nyelv a létkérdésnél.

A szavak elhangoztak, és az eredmény majdnem semmi.

Azokat, kiket a közakarát megbizott, hogy ez ügyben mint vezérfiak mindent tegyenek: kétségen kívül a legnagyobb felelősség terhe alatt lehetnének; de azzal terhelni őket viszont nem lehet, ha működésüket nem követe siker, jó akaratuk mellett is.

Hallgatással mellözniük és rosszálásunkat ki ne fejezni nem tehetjük a felett, hogy a kath. egyházak — mint már érintettem — mind olasz papokkal vannak ellátva. Birnak azok igen sok nyelvet, de mit használ magyarjainknak az, ha rájok nézve a legszükségesebbet, a magyart, még csak nem is sejtik.

Ebben látom én egyik, — és mondhatnám főokát a magyar iskolák hiányának.

Van ugyan egy iskolájok a reformatusoknak, melyet az emberbaráti szeretet és áldozatkészség alapított, de az nem elégséges megközelítőleg sem naponta szaporodó magyar gyerekeink számára.

Ez az iskola is jelenben alig képes 35—40 gyereket befogadni; maholnap pedig ez sem lesz, miután csak a tatarozás, fűdozás által lehet még fenntartani, szóval: rendezett viszonyok közt egészségi szempontból is be kell lenék záratni.

Az összes magyar tanítói személyzet áll a kántorból és nejből. Ha valahol, úgy itt igazán betelik az a közmondás: „szegény az eklézsia a pap harangoz “

Míg nálunk igen sok helyt azon panaszkodnak, hogy az iskolaköteleseket iskolába járatni nem képesek, addig itt egészen megfordítva vannak a dolgok. A tapasztalat fájdalom többszörösen bizonyította be már, hogy iskola-kényszerre itt szükség nem volna, mert él a szülökbe a nemzeti öntudat és a létükhez való ragaszkodás.

A szüksége az iskoláknak naponta égetőbb kérdés lesz, melyen nincs kezök közt hatalom segíteni, ha csak kormányunk figyelmét rájok nem veti, és az elodázhatlan kérdést mi hamar meg nem óldja.

Mint magyar polgártársaim nyilatkozataiból tudom, ők csak annyit kívánának egyelőre, hogy egy 3 elemi osztályú iskolának és annak tanító személyzetének helyiség megszerezhetőre nyújtson segínyt a kormány; egyéb szükségességekről, p. o. a tanítók fizetéséről stb. önmaguk gondoskodnak.

Ha e hiányt tekintjük, kétszeresen fájó lehet az ráuk nézve, midőn tudjuk, hogy minden más nemzetiségű lakosoknak — habár oly idegenek is ott mint magyarjaink — van iskolájuk, és saját nemzet feleiktől a segélyezés nem marad el. Ott van a németeknek jól berendezett elemi tanintézetük, egyenesen porosz segélyből tartva fenn. —

A román kormány mint tudjuk, házáukban levő nemzetfeleinek nyújtja évenként iskolai célra a tetemes segínyt. Azért, ha magyarjainkat azoknak kívánjuk tudni, és mint olyanokat fenntartani, csak is segélyezés által tehetjük, és pedig első helyen a kormány nagy befolyású mindenoldali segélyezése által.

A mely nemzet nyelvét elveszítette, az létét veszítette el. És most kérdelem: vajjon ha magyar gyerekeinket növeltetni kívánjuk az olasz pap katekéjának, a németének vagy románának dobjuk oda? Vajjon azok akár-melyike nem saját érdekeiben növeli-e növendékeit. És ha anyanyelvüket elveszítették, vajjon a nemzetiségi öntudatot bírják-e? Bizonyára nem!

Igy van ez nem csak Bukarestben, hanem Plejesten, és minden többi városban hol magyarok vannak. Isten után van még egy kapocs, mely összetartja őket, a templom, de a legfőbb mindenütt hiányzik: az iskola.

Kászoni István.

Román lapszemle.

A „Federatiunea“ egy levelezője tévesnek nyilatkoztatja azon felfogást, mely szerint némelyek minden áron Erdély autonomiáját óhajtják. Ez csak a 48. előtti korszakra vezetne, melyet egy bűszületes ember sem kívánhat vissza. „Én — mond cikkező — mindig ellene voltam, vagyok és leandek Erdély autonomiájának, mert abból általán véve Erdélyre, de különösen a románokra nézve semmi hasznót sem látok. Mire való egy nemzet autonomája? Hogy hazájának nevet adjon, függetlenül intézze bel- és külügyeit s függetlenül rendelkezze az ország vére s vagyona fölött.“ Cikkező pontonként ki-mutatja Erdély autonomiájából a románokra háromolható előnyök képtelenségét, mert ha létestillne is egy önálló erdélyi országgyűlés, az 1791, sőt az 1848-ki választó törvények alapján a magyarok és szászok 35 szótöbbséggel rendelkeznének, az 1863—4-ki törvény pedig nincs szentesítve, s igazat szólva: a n.-szobeni országgyűlés a 48-ki 1. t. cz. után — nem is volt törvényes!

Politikai szemle.

A január 21-én megjelent „Vedette“ bécsi katonai lap igen jajgat hogy a Cislajthán Landwehr szervezése lanyhán megy. Míg Magyarország a pénzkérdésre nem tekintve honvédségét oly ernyedtelenséggel, mondhatni szenvedélylyel szervezte mintha Hannibal ante portas állana, és ezen hadseregét a mult évi hadgyakorlatokkor oly csata készen hozta működésbe, hogy általános elismerést nyert, — addig mi Cislajthánok ott maradtunk hol a védtörvény kiadásakor állottunk. — Nincs oly Landwehrünk a milyen honvédekkel Magyarország bír; tegyverzet, töltény készlet és öltözék hiányában vagyunk, derék harez képes tisztjeinek sincsenek, mert pénz mind erre nem szavaztatik; ugy látszik leginkább hiányzik nekünk egy Landwehr ezredes mint miniszterelnök! —

Halommal állnak a táviratok, melyek oly mohón fejezik ki: „szerencésen és gyorsan megoldott“, t. i. a francia kormány válságnak szerencés megoldását, a mennyiben a nemzetgyűlés bizalmi szavazata folytán Thiers visszavonta demissióját. A válság azonban mindennap visszatérhet, ha Thiers ezután is minden fontosabb vitába bele avatkozik s a dolgot maga részére csak ugy hiszi kedvezően eldönthetni, ha attól hivatalban maradását teszi függővé! Még két olyan kérdés vár elintézésre, melyek újabb vélemény eltérésre adandak alkalmat. Ilyenek: a nemzetgyűlésnek Párisba való visszatérése és a katonai törvény.

A romániai kormány makacsságából elmarasztaltatott. Ugyanis a romániai kormány Stroussberg ellen pert indítván, a porosz törvény szerint ennek vitele végott 50 ezer tallért tett le. Ez egy részvényesnek tudomására jött s ennek lefoglalására Berlinben a kellő lépéseket azonnal megtevé, a mit azzal indokolt, hogy a romániai kormány az általa biztosított kamatoakat nem fizeté meg. A törvényszék a panaszt elfogadta s a bukaresti német követ által a román kormányt megidéztté. Ez azonban a dolgot nem akarta komolynak tekinteni, s a kitűzött napra nem kü-

dött képviselőt, ennek folytán a törvényszék kimondá a makacssági ítéletet.

Az osztrák réichsrath jan. 23-iki ülésében az elnök tudatta, hogy a császár elfogadta az alsóház feliratát. Ezután Weber és társai interpellálták a bel- és az igazságügyért az olmtüzi érsek által állítólag eszközöltetett anyakönyvi törvény ellenes változtatás tárgyában. — Kuranda melegen emlékezik meg az elhunyt Grillparzerről s a házgyásza jeléül felemelkedik. Ezután a közokt. bizottság megválasztása vétetett eszközöltsbe.

V e g y e s.

(Sepsi-Szent-György) városból 90 előfizetője van lapunknak. Fölemlítjük ezt, hogy megköszönjük a szíves pártolást és hogy kitüntessük, mily áldozatkész a székelység, ha méltónak itél valamely ügyet. Ha városunkban és vidékünkön mindenütt így pártolnák lapunkat, könnyű volna megmutatnunk, hogy a „Nemere“ semmi-ben sem marad más lapok megett. Most azonban a szentgyörgyiek meglepő pártolása még nagy részben mások mulasztásait fedezi.

Különböben mi bizunk, hogy a szentgyörgyiek kezdeményezése nem marad követők nélkül; addig is üdvözöljük derék szentgyörgyi polgártársainkat.

(Turnseverinből) egyik hazánkfia a következő sorokat írja: Hogy az osztrák-magyar consulusoknak a dunai fejedelemségekben mennyi bajjal kell küzdeni, annak a jó isten a megmondhatója. Ime egy eset. M. év decz. 28-án az itteni consul egy elhunyt magyar alattvaló hagyatékát leltározttatta és lepecsételte.

A mint az esetet megtudta Mihaesco procurator, azonnal letépte a consul pecsétjét, a sárba dobta s a kiküldött consularati szolgát bezárás- és botozttatással fenyegetté, ha el nem távozik. S a consuli eljárás e megsértéséért a consul mind e mai napig nem kapott elégtételt. Hogy lehesen itt a consularnak tekintélye, midőn román hatósági személyek így bánnak vele?

(Grillparzer Ferencz) e hó 22 ikén meghalt Bécsben. Még csak pár nap előtt halmozták el kitüntetésekkel 81-ik születés napja alkalmából. Nem is kínos betegség, hanem agkkori elgyöngülés vetett véget az ősz dráma költő életének. Környezete a legszomorubbra volt elkészülve, ő azonban mindvégig megtartá derültségét. Vasárnap is szokása szerint a reggeli után szivarra gyujtott, de a szivar kihult kezéből, karszékeben hátradől és elszunyadt örökre, s Ausztria egyik legnevezeteseb költőjét vesztí el benne.

(Nagyajtai Kovács István,) a nagy tudós, az erdélyi legfőbb törv. nyug. tanácsosa írja a K. K. nincs többé. A hazai történelem fáradhatlan művelője, az adatok élő káptalanaja, az okmányok páratlan gyűjtője, rendezője nagyajtai jószágában elni megszűnt. Kínesekeket örömdománys gyűjteményét, mely a siculicum és unitariumokban páratlan, az unitárius statusnak hagyta. A nagy székelység tudós elhunyt hazai történelmünkre kiépülhetlen csapás, gyászt hozott hazai irodalmunkra, még nagyobbat a székelységre, melynek kiváló disze volt — szellemi nagyságánál fogva. A nemzeti kegyelet virasszon az érdemes nagy hazafi porrai fölött.

(Angliában a kancsuka) büntetés elhatározottatott. E barbar határozat már magában feltűnő; de feltűnőbb az, hogy a lapok nem hogy ellene szólnának e barbárságnak, hanem panaszkoznak, hogy nem szolgáltatják ki elég szigorun. S nem rég egy ily felszólalása után a „Daily News“ megköszöni a City hatóságnak, hogy cikket figyeltemre méltatván a legerősebb embereket küldötte ki a kancsukázás végzésére, minek következtében a gonosztevők most jól elpáholtattak s igazán fájdalmasan jajgattak. A végtelenül demokrata s teljesen socialista Internationale a czi-vilizálatlanság ilyen sötét tényeit elfeledi, mert sem hatalmat, sem pénzt nem szerez az ellene való fellépés.

(Schakkjátszma.) Bécsben a schakk barátaira e hó 26-ra nem mindennapi látvány várt. Dr. Fleiszig behunyt szemekkel hat különböző játékosal verekedett meg. Oly mutatvány, melyre eddigelő csak Morphy Paulsen vagy Blackburne lángesze válalkozott.

(Az orosz czár) csak személyes hidegvértiségének és elszántságának köszönheti, hogy nagy életveszélyből megmenekült. A legutóbbi udvari vadászon ugyanis egy megsebesült és a legfőbb dühre ingerült medve egyenesen a császári állásra tört és megtámadta a czárt. A czár bátor nyugalmanak és lélekéberségének azonban sikerült a dühös állatot egy lövéssel leteríteni és így a fenyegető veszélyt magától elhárítani. Ő felsége a király az orosz czárnak táviratilag fejezteté ki szerencse kívánatait a fellett, hogy a czár a veszélyből szerencésen megmenekült.

(Bakódy Lajos) elismert zongoraművész e hó 24-ikén tartá első hangversenyét Kolozsvárt. Onnan távozva Károly-fehérvárt, Szébenben és végül városunkban fogja tartani hangversenyét.

(Az ipar- és kereskedelmi kamra) elvégre nálunk

is 9 havi pihenés után nagy gyűlést tartott-e hó 23-ikán. Elnök Gött János rövid beszédben üdvözölve a tagokat, megkezdődött a tárgyalás két igen fontos ügy felett. Első: az 1873-ik évi bécsi világkiállítás. A közfigyelmet meleg szavakban hívta föl az elnök, hogy tömörüljenek ugy a helybeli mint vidéki iparosok és kereskedők, hogy ezen ország-rész, az ötlet megillető helyet foglalhassa el a világtárlaton. Választatott egy 6 tagu bizottmány, melynek feladata kezdeményezni, a kiállttandó anyagok el és visszaszállttásáról ha lehet ugy gondoskodni, hogy az ingyen történjék, és készített terveiket időről időre a gyűlés elé terjesszteni. Második tárgy: a romániai vámszerződés megállttapítása és reformálása. Ennek elintézésére viszont egy bizottságot nevezett ki a gyűlés, hogy az előmunkálatokat megtegye haladéktalanul.

Egyéb aprólékos ügyek tárgyalása után az elnök ur magába szálva — mintegy bűnbánó — megigérté ünnepe-lyesen, hogy feledve hanyagságait, az az e nagy borderejű kamra elnökségének mulasztásait, ezután többszörös tevékenységgel fogja kipótolni, és egyszersmind azt is igéri, hogy hivatásának annyira megfog ezután felelni „mint a magyar birodalomban senki más“. (Vajha ugy lenne!)

(A botozás és bilines) eltörlését ugy látszik hiába hirdettük. Közlebbi pénteken újból nyak-bilinescel kísérték a vásárosok között egy szegény falusi embert. Töb-bektől lehetett hallani e kérdést: lát Brassóra nem von-natkozik a bilines eltörlés? Ily példákat látva még elli-szik a vidékiek, hogy Brassó ebben is kiváltsággal bír.

A közönség köréből.

A jelen tél folyamán több ízben tapasztaltuk a helybeli rendörség jóakarattát, hogy minket brassainkat a láb-törés veszélyei ellen óhajt vala megörizni, midőn még a „Nemere“ hirdteményei közt is hatalmas szózatát olvas-tatta, melyszerint azon házi gazdák kik a járdát be nem hintetik, a havat elnem lapátoltatják, és a jeget felnem vágatják 5 azaz szóval öt forintig fognak büntettetni.

Oh be szép összegecske gyűlt volna be ha ezen írott vagy nyomtatott malaszt megtestesül! — bizonyára többet jövedelmezett volna a szegények pénztárába mint a lefolyt „Armen bál“; — de még nem késő a lábfelezttő fiók korsolyázó egylet jegét fenntartó házi gazdák ellen szölli corpus delicti még mindig feltalálható és különösen a bel-város 16. 17. 18. 121. 210. 321. 325. 368. 369. 370. 371. 372. 399. 489. 515. 523. 566. 584. 586. 601. 640 és még a 641. számú házak tulajdonosai még mindig fe-lelőségre vonathatók a rendörség buzgó rendelkezttének nem telyesítése miatt, kik ha 5 forintjával büntettetnek meg 110 forint tiszta jövedelem foly be a szegények pénztárá-ba, mit a „Frauen-verrein“ XIV. Lajos francia öltözetét utánzó Ziethea huszár amazonokkal csinostott bálja se fog mint tiszta jövedelmet felmutathatni.

A mult napokban midőn a fagy kissé megengedett, éjjeli órákban szagló érzékünk által elvitázttalanul gyö-zödtünk meg, hogy még mindig a régi Brassóba va-gyunk, s nappal is van ezen szédttő büznök egy pótléká-ról gondoskodva az által, hogy a várutezában lakó és házaiknál vágó hidat tartó tekintetes mészáros urak udva-raitól a hónapok óta meggyűlt marha vér most felenged-vén az utczára esapolttatik.

Brassóba már rég plávizálnak vágó hid és tudja is-ten mi mindenféle iránt, de az biz csak épen olyan pa-piron száradó plánum mint a milyen a fennidéztt rend-örségi hirdtemény, mely a rendörigazttató ur szép de sok tekintetben legalább ad hoc kivihetetlen plánumának te-kínthetö. —

Közgazdászati rovat.

Brassói piac Január 26. 1872.

Tiszta buza köble (64 kupás) ft. 9.—9.40. — Elegy buza ft. 6.40. — Rozs ft. 5.40—6.40. — Arpa ft. 4.40—4.60. — Kukuricza ft. 5.40—5.60. — Borsó ft. 10 11. — Fuszujka ft. 8.40—9. — Lencse ft. 11—12 Fekete borsó fr. 4.—. — Zab fehér ft. 2.70—2.80, fe-kete ft. 2.70. — Lennag ft. 11—11.50. — Kendermag ft. 5.—. — Pityóka fr. 2.80—3.50. — Haricska ft. 5.40. — Köles ft. 5.—. — Köleskása 11.—12. — Ár-pakása ft. 12.—13.—. — Gyöngykása ft. 13—20.—. — Zsemlekása ft. 12.50—13.

Kukuriczaliszt mázsája fr. 6.—. — Buzaliszt Nr. 00 fr. 15, Nr. 0 fr. 14, Nr. 1 fr. 13, Nr. 2 fr. 12, Nr. 3 fr. 11, Nr. 4 fr. 10, Nr. 5 ft. 8.50. — Kender má-zsája ft. 17—27. — Keményttő fehér brassai másza ft. 22—23. —

Szuruk fekete ft. 12. — Repezeolaj mázsa 38—40. — Firneisz fr. 40—41.—. — Photogen fr. 14.50. — Petroleum I. 15.—, II. ft. 15.50. — Deget vastag ft. 3.20, vékony ft. 7.—8. — Gyertya fagyú fr. 30—31. Takarék-Gyertya ft. 32.50. — Szappan sárga fr. 23.—.

